

ברכות מה. (תחילת הפרק) עד מו. (ש10 מסוף הצרות)

ביאורי מושגים
כותים - אומה שהובאה לארץ בימי סנחריב. באותו זמן הם עברו תהליך של גיור שלא היה ברור מה טיבו. לאור זאת הועמד מעמדם הדתי בספק והוא היה נתון למחלוקת רחבה מאוד בין החכמים. בימי האמוראים הוחלט סופית שהם אינם נחשבים יהודים. המשנה שלנו לעומת זאת היא לפי אותן שיטות שהם נחשבים יהודים (ולכן הם מצטרפים לזימון). בניגוד לזמננו, בזמן התנאים היו הכותים (או כפי שהם נקראים היום - שומרונים) מרכיב משמעותי מאוד באוכלוסיה ולכן שאלת מעמדם היתה משמעותית כל כך.

המקור לדין זימון:
 א. 'כי שם ה' אקרא הבו גודל לא-לוהינו'.
 ב. 'גדלו לה' איתי ונרוממה שמו יחדיו'.
 מהפסוקים רואים שהזמון פונה לאחרים (מיעוט רבים 2) - מכאן שסה"כ ישנם 3.

מהפסוק השני לומדים גם הלכה אחרת לגמרי: אסור לעונה אמן להגביה את קולו יותר מהמברך.
 הלכה הדומה להלכה זו: אסור למתרגם להגביה את קולו יותר מהקורא!

משנה
התנאים הנדרשים לזימון

1. שלושה אנשים ומעלה שאכלו יחד.
2. כל אחד אכל שיעור הגדול מ: ת"ק: כזית, ר' יהודה: כביצה.
3. נשים, עבדים וקטנים - אינם נחשבים במניין השלושה.
4. אכל היתר - מצטרף לזימון, אכל איסור - אינו מצטרף.
5. גוי - אין מזמנים עליו. שמש שאכל כשיעור - מזמנים עליו.

גם רב הסובר ששניים יכולים לזמן מודה שהזימון שלהם שונה מהותית מזימון של שלושה. לכן שלושה לא יכולים להתחלק ולזמן בשניים.

שניים שאכלו יחד
 רב: רשאים לזמן.
 ר' יוחנן: לא יכולים לזמן.

גם ר' יוחנן הסובר ששני גברים לא רשאים לזמן, מודה ששלוש נשים רשאיות לזמן.
נקודת המוצא: לא ניתן לזמן בלי 3 דעות. לכן: שני גברים לא יכולים לזמן, שלוש נשים שהן שלוש דעות רשאיות לזמן.

אביי: להלכה לא רק ששניים אינם יכולים לזמן אלא שאם שניהם יודעים לברך, עדיף שיברך כל אחד לעצמו ולא יצא בברכת חבירו.
 בשלושה אנשים המצב שונה. הזימון איננו רק ברכה משותפת אלא גם תוספת ו'שדרוג' של הברכה!!!
 לכן שניים צריכים לזמן גם כשאין ביניהם משהו חשוב מהאחרים.

ואם הזוג מסכים, לפנים משורת הדין, להפסיק ולזמן - תבוא עליהם ברכה!

רבא ור' זירא: שלושה שאכלו יחד - אם שניים רוצים לסיים - כופים על היחיד. אם היחיד רוצה לסיים - אינו יכול לכפות על הזוג.

הלכה כמר זוטרא
בעשרה מזכירים שם ה'
(א-לוהינו) ולכן הדרישות
יותר נוקשות.

מר זוטרא: דין זה תקף רק ב3 ולא ב10.
רב אשי: בעשרה יותר הגיוני להחיל את
הדין הזה מבשלושה.
העדרו של אחד מתוך שלושה יותר בולט
מהעדר אחד מתוך עשרה.

רב: ניתן לצרף לזימון אדם שאכל יחד
עם האחרים ועכשיו נמצא מחוץ לחדר.
(כמובן בתנאי שהוא במרחק שמיעה!)

רש"י: זהו דין כללי
התקף בסיום כל 'סט'
של ברכות וכך הדין
גם בסיום ה'סט' של
ברכות ק"ש.
תוס': זהו דין ייחודי
לברכת המזון.

הלכות שונות בעניין הזימון והברכות

1. השומע אחרים המזמנים והוא לא אכל:
שמע את תחילת הזימון - אומר 'ברוך ומבורך שמו תמיד לעולם ועד'.
שמע רק את הזימון עצמו - אומר 'אמן'.
2. אין לענות אחר ברכת עצמו אמן, לבד מברכת בונה ירושלים שהיא סיום
עיקר ברכת המזון.
3. אביי היה אומר את ה'אמן' בקול כדי שהפועלים היוצאים ידי חובה ידעו
שהסתיימה הברכה.
רב אשי אמר את ה'אמן' בלחש כדי שלא יזלזלו בברכת הטוב והמטיב.
4. רשב"י: עדיף שבעל הבית יבצע על הלחם כדי שיחלק מנה נדיבה לאורחים.
5. רב הונא: הבוצע יזמן כיוון ש'המתחיל במצווה אומרים לו גמור'.
רשב"י: האורח יזמן כדי שיוכל לברך את בעל הבית.